

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางของการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นไปตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม ประจำปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 64 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 60 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) จำนวน 8 คน รวมทั้งหมด 132 คน โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม ประจำปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) จำนวน 99 คน โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ต่อจากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดโดยไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ดำเนินการตามขั้นตอนโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.725) ที่ความคลาดเคลื่อนระดับ .05 ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	โรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน	โรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1	64	64	48	48
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	60	60	45	45
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)	8	8	6	6
รวม	132	132	99	99

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพ และปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยข้อคำถามการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านโรงเรียน มีจำนวนข้อคำถาม 23 ข้อ 2) ด้านผู้บริหารมีจำนวนข้อคำถาม 14 ข้อ 3) ด้านครู มีจำนวนข้อคำถาม 23 ข้อและ 4) ด้านนักเรียน มีจำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ ซึ่งจะได้แบบสอบถามทั้งหมด 80 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยให้ผู้เลือกตอบตามระดับความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง สภาพ และปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพ และปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพ และปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพ และปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพ และปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม อีกทั้งผู้วิจัยยังอาศัยคู่มือการปฏิบัติและแนวทางการขับเคลื่อน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม ตามบทบาทของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 1- 12)

3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม วิเคราะห์ขอบเขตของการศึกษา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพัฒนาข้อคำถาม เกี่ยวกับการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา ว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00 (ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ในภาคผนวก จ)

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ

สภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม เท่ากับ 0.98 (ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ในภาคผนวก จ)

3.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นเพื่อจัดทำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ดังเอกสารในภาคผนวก ง)

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมกับแบบสอบถามนำไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียน โดยวิธีการส่งไปรษณีย์และส่งที่โรงเรียนด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 99 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 ลงรหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าสถิติในแต่ละตอนดังนี้

ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรมมาแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) จำนวน 5 คน โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ได้โดยผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนที่จะตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินและได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบของโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านโรงเรียน 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านครู และ 4) ด้านนักเรียน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ

3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ขอบเขตของการศึกษา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และยังประมวลสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย (Mean) ระดับของปัญหาการดำเนินงานไม่ต่ำกว่า 2.00 ขึ้นไป โดยมีค่าสูงสุด 3 ระดับ นำมาประกอบในการสัมภาษณ์

3.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์และผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสภาพและปัญหาของการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ถูกคัดเลือกในเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ก่อนนัดวันในการสัมภาษณ์

4.3 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ตามแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ในวันที่ 11 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ซึ่งการสัมภาษณ์เริ่มจากการอธิบายสรุปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลของสภาพและปัญหาของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพระนครศรีอยุธยา แล้วจึงทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโดยการสัมภาษณ์ใช้เวลา 1 - 2 ชั่วโมง ต่อ 1 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ของการตอบแบบสัมภาษณ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้อ่านจำแนก และจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ

5.2.2 นำข้อมูลที่ได้อ่านวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหา